

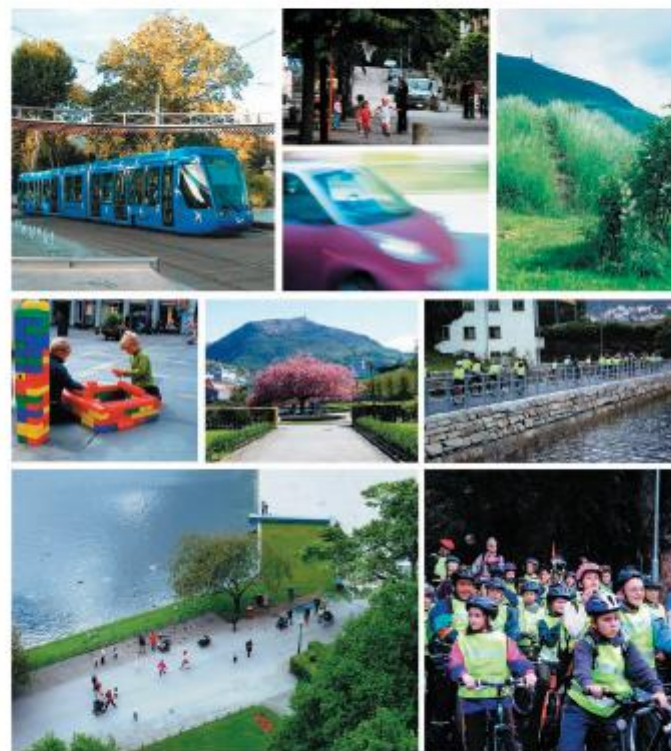
Bergen - en fremtidsby

-Kommunen tar utfordringen og
inviterer til innsats

Byråd Lisbeth Iversen

FRAMTIDENS BYER

Byer med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø

Strategier og handlingsprogram,
22.september 2008

BERGEN KOMMUNE

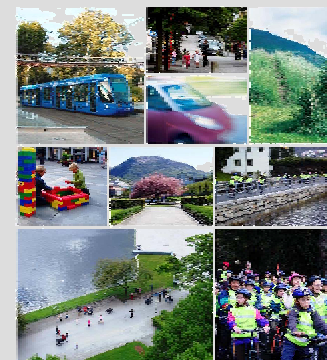
4 innsatsområder

Redusere klimagassutslipp fra

- vegtransport
- stasjonær energibruk,
- forbruk og avfall
- og strategier for klimaendringer

Forbedre det fysiske bymiljøet med tanke på sikkerhet, helse, opplevelse og næringsutvikling

FRAMTIDENS BYER
Byer med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING

Vi er godt i gang -
Bergen i en bærekraftig byutvikling

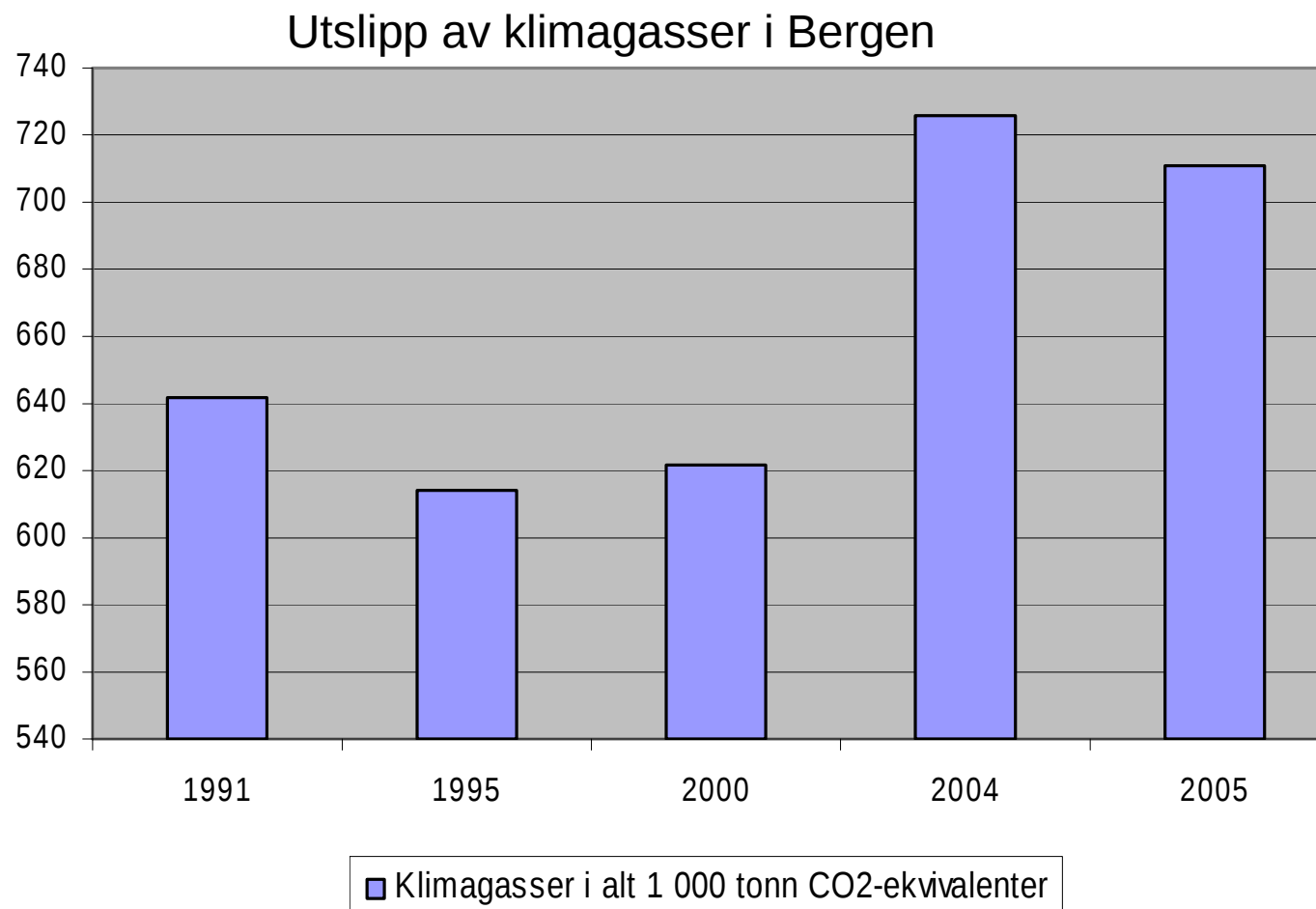

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING

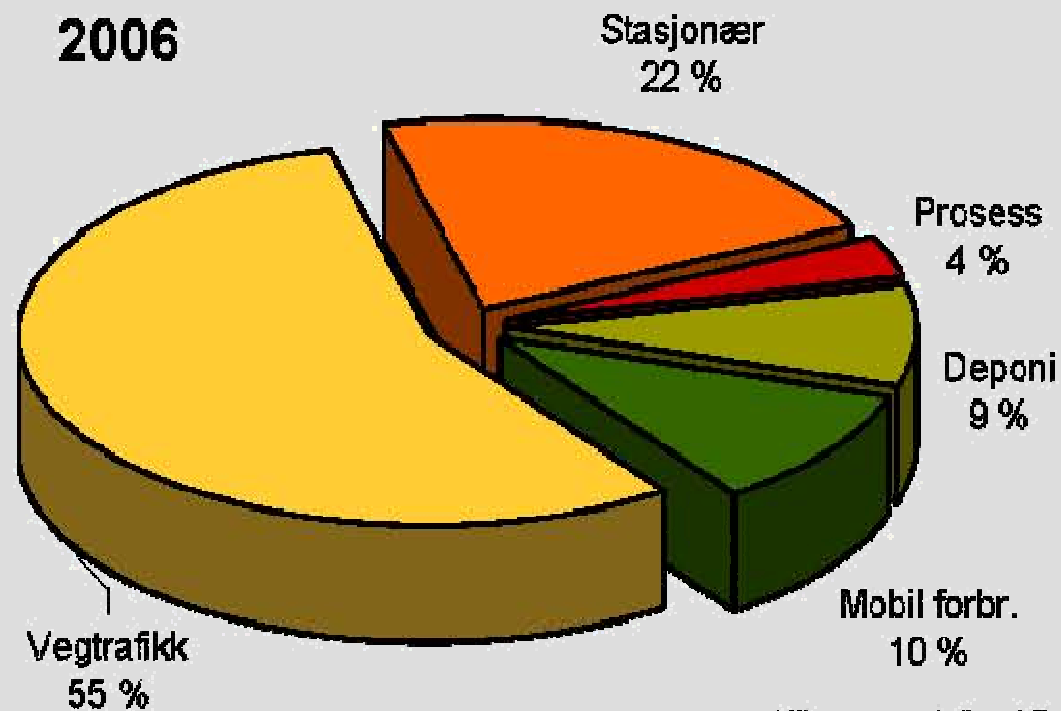
Bergen skal finne lokale løsninger på klimautfordringene

Bergen skal finne lokale løsninger på klimautfordringene

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING

Klimagassutslipp i Bergen 2006 fordelt på kilde

Klima-og energihandlingsplan – et langsiktig program

Kommunen skal feie for egen dør - satser aktivt på klima

- 10 millioner i klimafond til interne tiltak
- Energiledelse er innført
- Miljøledelse er innført innkjøp, transport, avfall mm

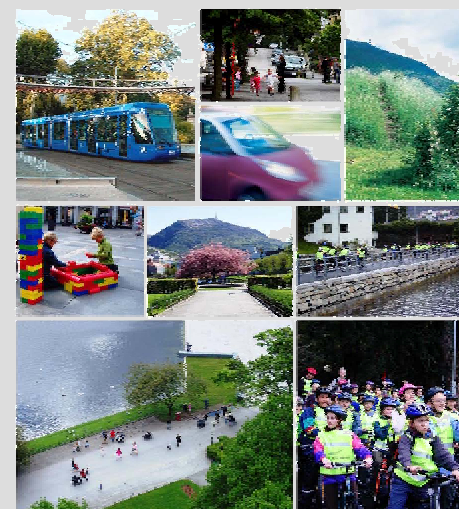

Fremtidsbyen Bergen – Søknaden - Bred medvirkning i utarbeidelsen

- Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling
- Plan og miljøetaten
- Grønn etat
- Vann- og avløpsetaten
- Helsevernetaten
- Bergensprogrammet
- Bergen kommunale bygg (BKB)
- Bergen bolig og byfornyelse (BBB)
- BIR
- BKK
- Bergen Tomteselskap (BTS)

FRAMTIDENS BYER

Byer med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø

Grunnlag

Kommuneplanens arealdel
(2006-2017) bygger på
Bergensprogrammet ved
utforming av en samordnet
areal- og transportpolitikk:

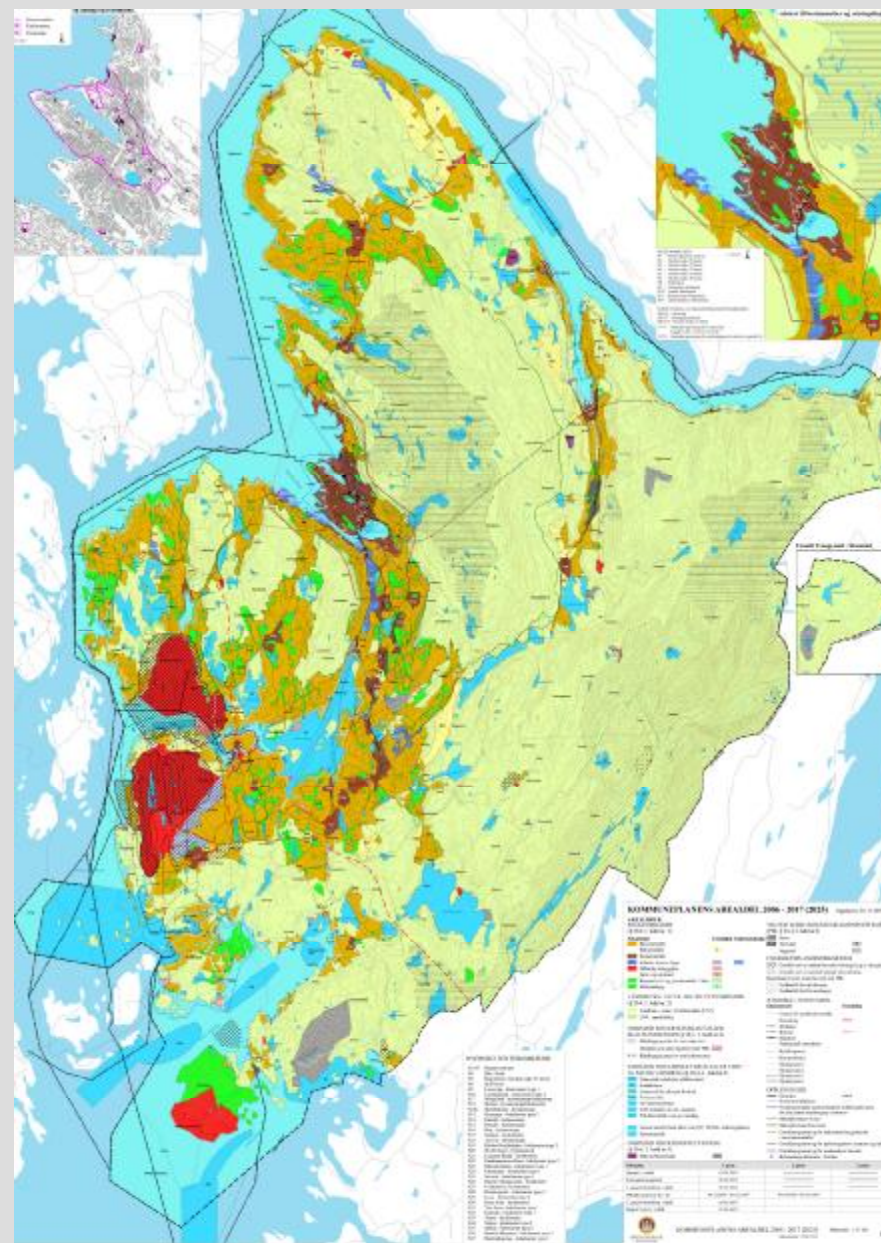
redusere byspredningen –
bedre kollektivby

60% av boligbyggingen som
fortetting

fortetting langs bybanen og i
senterområder

ringvegssystem og sterke
kollektivakser

differensiert parkeringspolitikk

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING

1 AREAL OG TRANSPORT

PRIORITERTE PROSJEKTER I PROSJEKTPERIODEN 2009-2014

- 1.1. Planlegging og videre utbygging av bybanenettet
- 1.2. Fortetting langs bybanen og utvikling av senterområder
- 1.3. Parkering
- 1.4. **Utrede** køprising
- 1.5. Lavutslippssoner
- 1.6. Sykkelveger
- 1.7. **Utvikle** landbruket i kommunen.
- 1.8. Rekreasjon og grønnstruktur
- 1.9. **Bergensvassdragene**
 en kilde til **positive natur** og kulturopplevelser
- 1.10. Gangstrøk og universell utforming
- 1.11. Informasjonsstrategi for økt bruk av lokale rekreasjonstilbud
- 1.12. Landstrøm til skip i havn

Videreføring av Bergensprogrammet

Videreføring av Bybanen,
trinn 2

Videreføring av Ringveg vest,
trinn 2

Skansentunnellen

Satsing på gang- og
sykkelveger

Differensierte bompengesatser

Utrede køprising

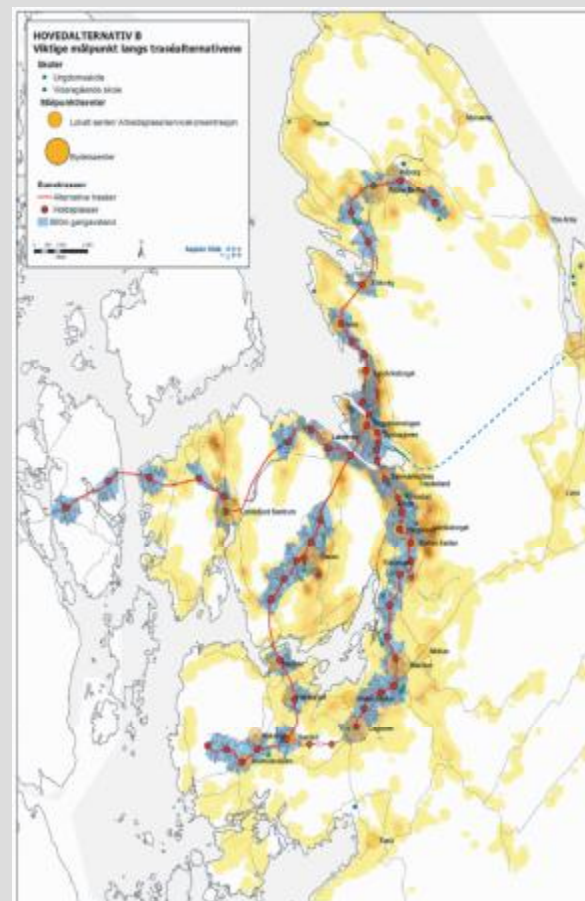
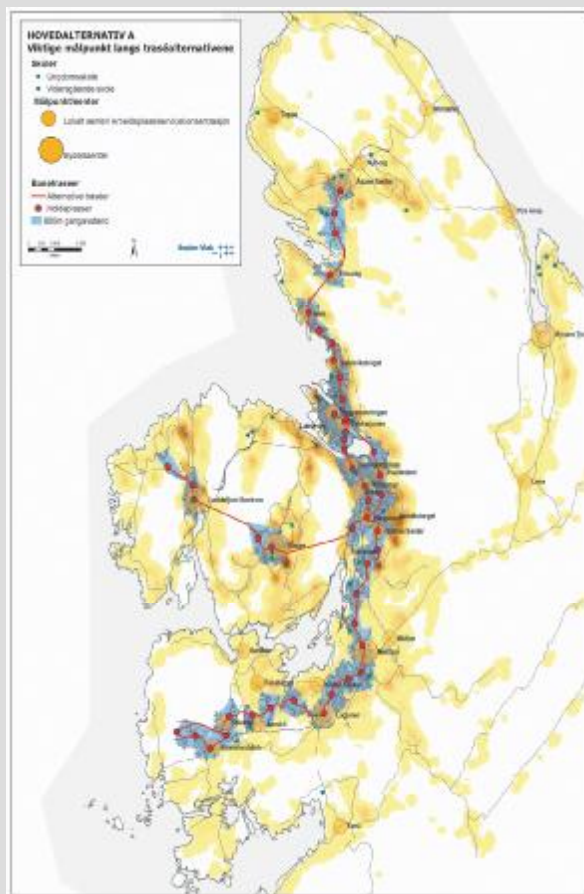
Innføre lavutslippsoner

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING

Planlegging og videre utvikling av bybanenettet

Fortetting langs bybanen og utvikling senterområder

- Strategiprogrammer
- Til nå: Wergeland, Paradis, Nesttun, Rådal / Lagunen
- På sikt (6-årsperioden): alle senterområder

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING

Forvaltningsplan for vassdrag
- en grunnstein i kommunens vassdragsforvaltning

Handlingsplan for bedre luft i Bergen

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING

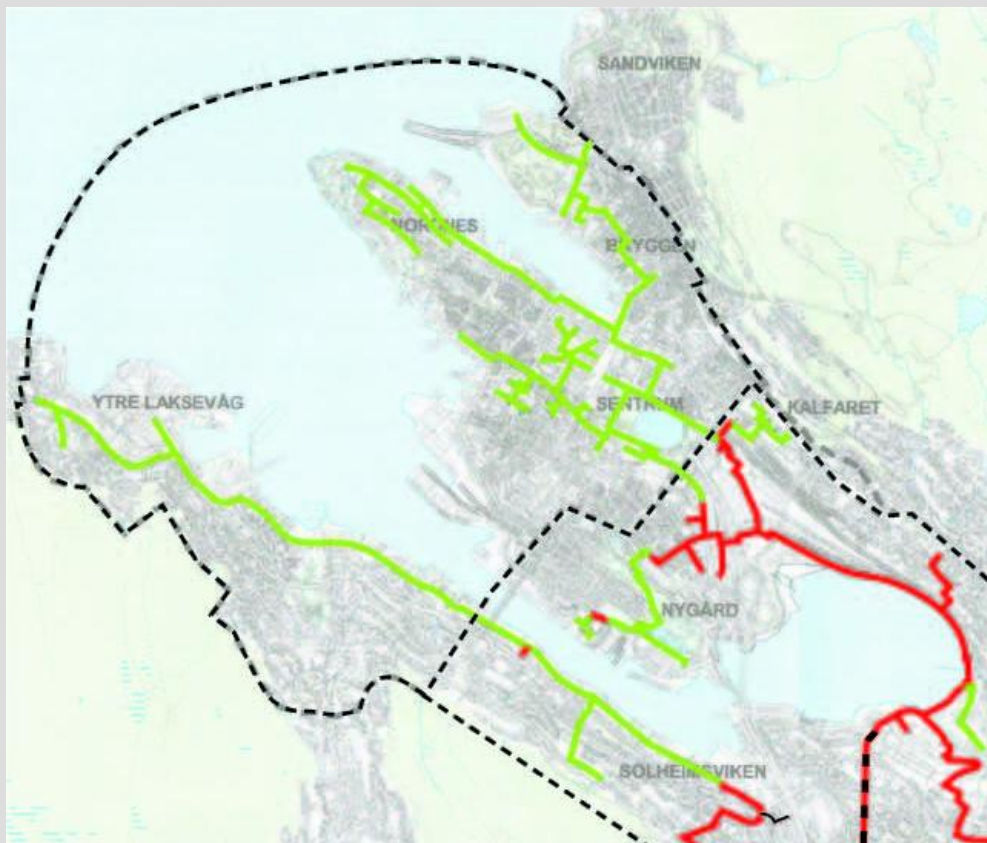
2 STASJONÆR ENERGI

PRIORITERTE PROSJEKTER I PROSJEKT PERIODEN 2009-2014

- 2.1. Retningslinjer for energieffektive bygninger i nye utbyggingsområder
- 2.2. Bygging av passivhusboliger i Sædalen
- 2.3. Bygging av ny svømmehall og videregående skole med framtidsrettede energiløsninger
- 2.4. Ny Søreide skole
- 2.5. Kommunale boliger for vanskeligstilte med passivhusstandard
- 2.6. Utskifting av oljekjeler utenfor konsesjonsområde for fjernvarme
- 2.7. Ny Krohnborg skole – et nytt lokalsenter med energi- og miljøambisjoner
- 2.8. Rehabilitering av kommunale boliger
- 2.9. Utvidelse av Fjernvarme i Bergen
- 2.10. Lokale Fjernvarme nett
- 2.11. Ny fornybar energiproduksjon

Fjernvarme

Utvidelse av fjernvarme i sentrum

Lokale fjernvarmenett

Energiløsninger i bygg

Rehabiliteringer

- Ny Krohnborg skole – Damsgård
- Kommunale boliger – Damsgård

Nybygg

- Svømmehall og videregående skole på Nygårdstangen
- Kommunale boliger

3 FORBRUKSMØNSTER OG AVFALL

PRIORITERTE PROSJEKTER I PROSJEKTPERIODEN 2009-2014

- 3.1. Ny avfallsplan – økt kildesortering
- 3.2. Returpunkter-kvalitet i byrom.Designkonkurranse
- 3.3. Kildesortering og gjenbruk internt i kommunen
- 3.4. Gjenbruk og god håndtering av brukte EE-produkter
- 3.5. Utnytte ressurser – nye trender – nye arbeidsplasser.
- 3.6. Kildesortering i skoler og barnehager
- 3.7. Innføring av miljøledelse i Bergen kommune
- 3.8. Bossnett
- 3.9. Produksjon av biogass fra slam og matrester fra storkjøkken
- 3.10. Redusere klimagassutslippene fra nedlagte, kommunale avfallsdeponier.
- 3.11. Speilvende reservasjon mot reklame
- 3.12. Skattesystem for premiering av gode vaner
- 3.13. Redusere plastemballasje i håndtering av dagligvarer

Alle resultatenheter skal sertifiseres.
"Grønt Flagg" heises allerede på Flaktveit skole!

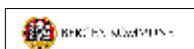
Flaktveit skole

Fyrtårnsskole for
utdanning for bærekraftig utvikling

APRIL 2008

Miljøledelse

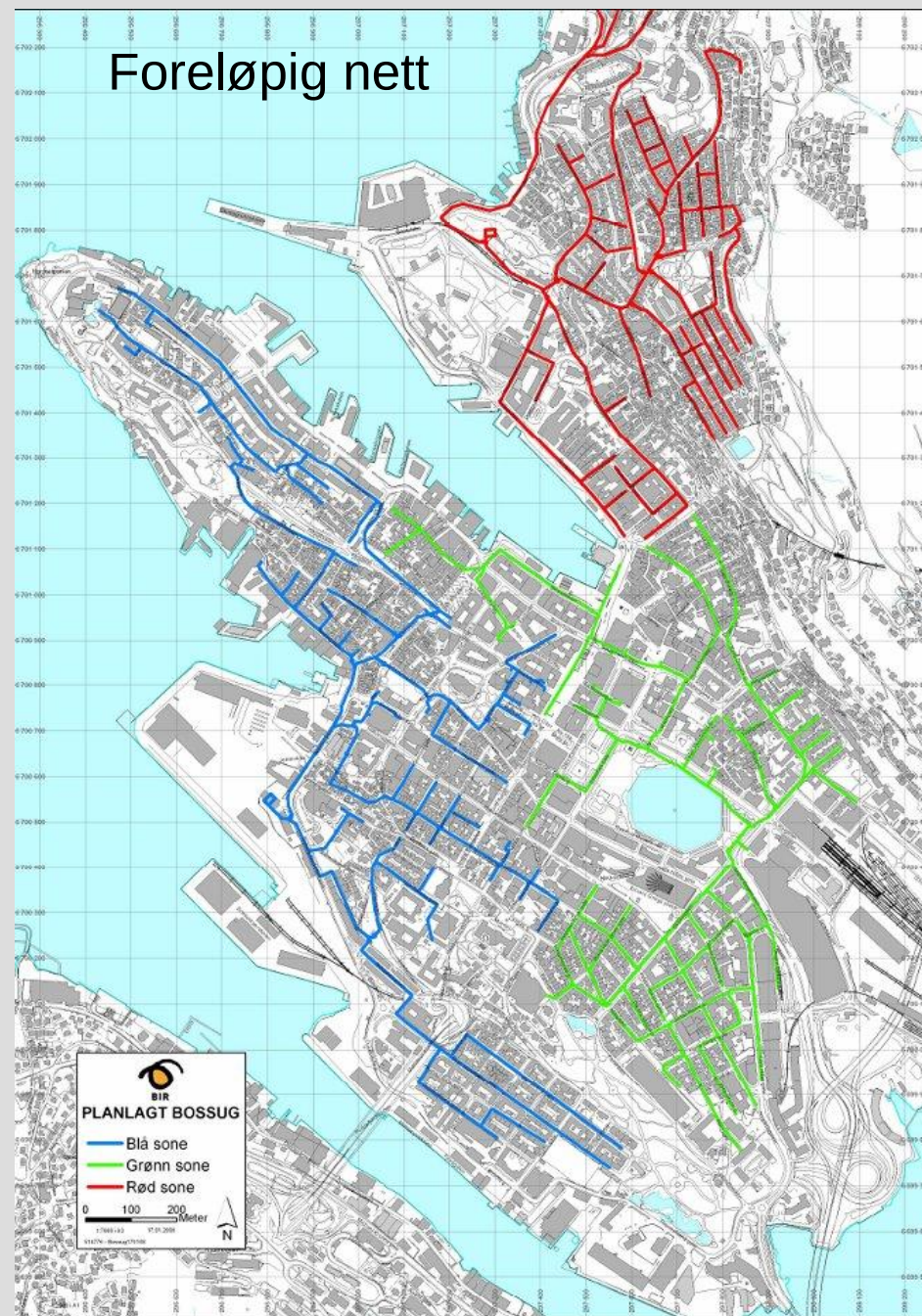
Returpunkt og kvalitet

- Designkonkurranse
- Gode Byrom

Bossnett

- Økt mulighet for kildesortering
- Renere by

Produksjon av biogass

- Vann- og avløpsetaten sitt prosjekt
- Fra: Avløpsslam og storkjøkkenavfall
- Til: Gassbuss, fjernvarme, el

4 TILPASNING TIL KLIMAENDRINGER

PRIORITERTE PROSJEKTER I PROSJEKTPERIODEN

- 4.1. Samfunnskritisk infrastruktur
- 4.2. Vannforsyning og effekter av klimaendringer
- 4.3. Avløpshåndtering og effekter av klimaendringer
- 4.4. Haukåsvassdraget – en ny bydel med åpne overvannsløsninger
- 4.5. Nestunvassdraget
- 4.6. Vann mellom Lungegårdsvannene
- 4.7. Forskningsprosjekt om havnivåstigning – samarbeid med Bjerknessenteret
- 4.8. NORADAPT
- 4.9. Dimensjonering av overvannssystemet – bruk av globale klimamodeller og data for lokale klimaendringer
- 4.10. MARE – Internasjonalt prosjekt om bla risiko for oversvømmelser
- 4.11. Klimaendringer og menneskerettigheter – “The Bergen Charter of Climate Change and Human Rights” 39

Risiko og sårbarhet - klimatilpasninger

Klimaendringer

- Nye utfordringer (ras, flom, vind, havstigning, mv)
- Trenger kunnskap om lokale klimamodeller
- Klimasårbarhet
- Prognoser og scenarier for nødvendige tilpasninger
- Arbeide mot nasjonale og internasjonale forskningsmiljø

Samarbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt

- Nye utfordringer (ras, flom, vind, havstigning, mv)
- Trenger kunnskap om lokale klimamodeller
- Klimasårbarhet
- Prognoser og scenarier for nødvendige tilpasninger
- Arbeide mot nasjonale og internasjonale forskningsmiljø

Klimaendringer og menneskerettigheter

- Forskningsmiljøer innenfor klima, miljø, klimatilpasning, utviklingsstudier, menneskeretter, mv
- Bergen har nødvendige kompetansemiljøer
- Ny menneskerettighetskonvensjon
"Bergen Charter of Climate Change and Human Rights"

A photograph of a cable-stayed bridge spanning a body of water. The bridge's structure, including its cables and piers, is reflected in the calm water. The sky is a mix of soft orange and blue, indicating sunset or sunrise. In the background, there are low mountains or hills. The text 'den regionale utfordring' is overlaid on the upper left portion of the image.

den regionale utfordring

- felles bolig- og arbeidsmarkedsregioner
- utbygging av infrastruktur

Regionalt klimapanel

- Tema: Regionalt klimaarbeid, transportanalyser med mer
- Hver kommune utvikle en egen klimaplan - arbeidet med klima samordnes i regionene
- Klimautfordringer gir et potensial for ny næringsutvikling. Dette handler også om økonomi - og det er viktig å se på hvordan det kan gjennomføres en mest mulig bærekraftig utvikling av regionene

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING

Bergensregionprogram – basert på transportanalyse for Bergensområdet
- samlet tak for et overordnet trafikkgrep

Samarbeidsprosjekt mellom...

- Hordaland fylkeskommune
- Bergen kommune
- Os kommune
- Fjell kommune
- Lindås kommune
- Askøy kommune
- Regionrådet Bergen og Omland
- Regionrådet Nordhordland og Gulen
- Statens vegvesen Region vest

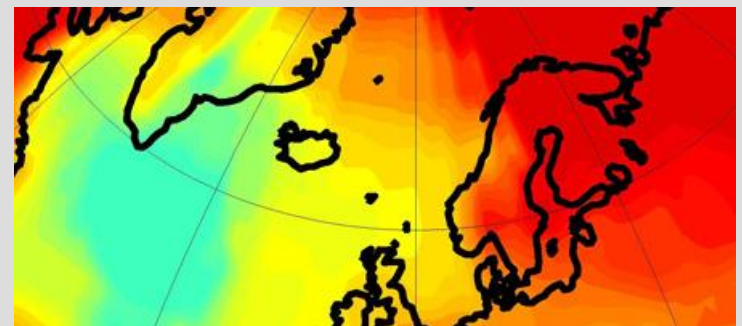

Klimaplan for Hordaland fylkeskommune

Bl a Bergen kommune og det regionale klimapanelet deltar i arbeidet

Klimaforum

- Klimaforum er en møteplass som skal samle aktører fra næringsliv, myndigheter, organisasjoner og forskningsinstitusjoner
- Bjerknessenteret for klimaforskning, Bergen kommune, Bergensscenarier 2020 og Bergen Næringsråd

Storbysamarbeidet Energi

Målet med samarbeidsprosjektet, som har fått navnet "EnergiMiljø i Sørvest", er å styrke samarbeidet mellom energimiljøene i de tre regionene. I tillegg skal storbyene lede an i utviklingen av bærekraftige og miljøeffektive transportløsninger og framtidsrettet energibruk

Bergen er medlem i European Climate Forum

Bakgrunnen for medlemskapet er:

- Bergen samarbeider med lokale forskningsinstitusjoner om å utvikle en lokal klimamodell
- Bergen arbeider med å utrede menneskeretter som en fjerde dimensjon i tillegg til den økonomiske, sosiale og miljømessige dimensjonen innenfor FNs klimapolitikk.
- Arbeid i forbindelse med Damsgårdsundprosjektet
- Bergen er en modellby innen ECF-samarbeidet, og deltar i ECFs team i prosjektet Cities of the Future, dette prosjektet finansieres av EUs 7. rammeprogram, kategori Cooperation

Videre arbeid lokalt

Lokale referansegrupper for alle 4 innsatsområder

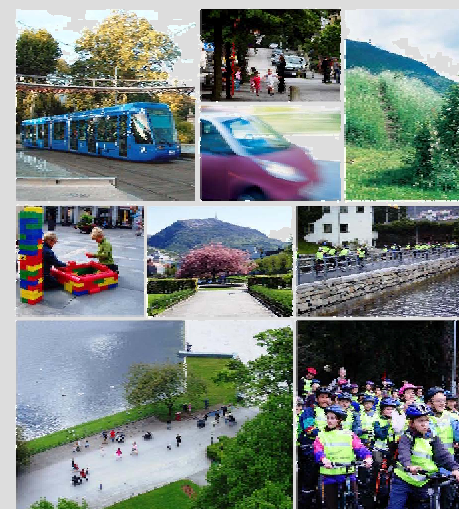
Nytt oppdatert handlingsprogram skal behandles politisk

Det skal etableres avtaler mellom byene og staten

Foreløpig små ekstra budsjettmidler (1 mill)

FRAMTIDENS BYER

Byer med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø

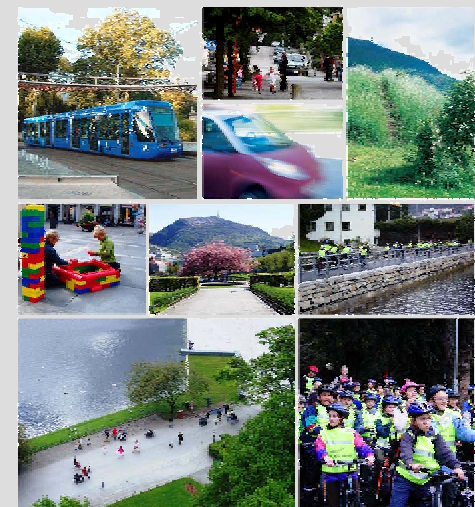

Handlingsplan for hvert tema

- Sammenheng med andre planer
- Koordinator for hvert tema, arbeidsgrupper/prosjektledere, ressurs-/referansegruppe
- Beskrivelse av hvert prosjekt, hvem er prosjektleder, tidsplan
- Beskrivelse av status for prosjektene, hvordan følge opp fremdrift

FRAMTIDENS BYER

Byer med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING

Konkretisering av handlingsplanen – eks forbruksmønster og avfall....

[forbruksmønster og avfall - bakgrunn for prioriteringer](#)

[PRIORiterte prosjekter i prosjektperioden 2009-2014](#)

[Prosjekt 3.1 Ny avfallsplan – økt kildesortering](#)

[Prosjekt 3.2 Returpunkter – kvalitet i byrom. Designkonkurranse.](#)

[Prosjekt 3.3 Kildesortering og gjenbruk internt i kommunen](#)

[Prosjekt 3.4 Gjenbruk og god handtering av bruke EE-produkter](#)

[Prosjekt 3.5 Utnytte ressurser – nye trender - nye arbeidsplasser](#)

[Prosjekt 3.6 Kildesortering i skoler og barnehager](#)

[Prosjekt 3.7 Innføring av miljøledelse i Bergen kommune](#)

[Prosjekt 3.8 Bossnett](#)

[Prosjekt 3.9 Produksjon av biogass fra slam og matrester fra storkjøkken](#)

[Prosjekt 3.10 Redusere klimagassutslippene fra nedlagte, kommunale avfallsdeponier](#)

[Prosjekt 3.11 Speilvende reservasjon mot reklame](#)

[Prosjekt 3.12 Skattesystem for premiering av gode vaner](#)

[Prosjekt 3.13 Minske plastemballasje i handtering av dagligvarer](#)

[Oversikt over prosjektene - ansvarsforhold og tidsplaner](#)

[REFERANSEGRUPPE](#)

[PROSJEKTENES STATUS](#)

Framtidens byer er nytting for Bergen

Bygge nettverk – utveksle erfaringer

Eksisterende prosjekter blir sett i sammenheng

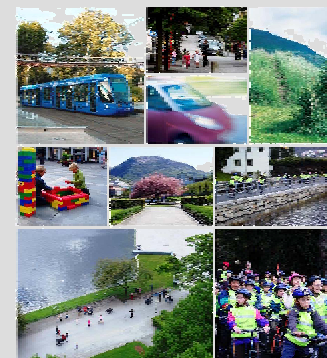
Påbegynte prosjekt kan bli vektlagt - forsert i tid

En katalysator for å utvikle nye prosjekter

Årlig politisk oppfølging

FRAMTIDENS BYER

Byer med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø

Arbeidet i programperioden vil bety:

- Kompetanseutvikling
- Kunnskapsutvikling
- Samarbeid med forskningsinstitusjonene
- Barn og unge – en viktig målgruppe

Bergen kommune - Framtidens byer - Microsoft Internet Explorer

Ed Bediger Vis Favoritter Vgitey Hjelp

Tilbake Søk Favoritter

Adresse <https://www.bergen.kommune.no/framtidensbyer> Gå til Koblinger

Google Start Bolmerker 7 blokkert Kontroller Send til Innstillinger

BERGEN KOMMUNE

LOGG INN | ENGLISH | LEDIGE STILLINGER

Hjem Aktuelt Om kommunen Finn tjenester Finn avdelinger Politikk og valg

SØK

Framtidens byer

- Hovedside
- Areal og transport
- Oppvarming
- Forbruk og avfall
- Klimatilpasning

Bergen kommune / Framtidens byer

Framtidens byer

Bergen har som langsiktig målsetting å bli en klimanøytral by. Sammen med 12 andre byer deler vi i samarbeidet "Framtidens byer" - byer med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø. For Bergen er det viktig å knytte samarbeidet innenfor "Framtidens byer" til de overordnede strategiene for byutvikling.

Framtidens byer har fire innsatsområder: areal- og transport, stasjoner energi, forbruksmønstre og avfall og tilpasning til klimaendringer. Bergen har en rekke prosjekter innen alle innsatsområdene, og du kan lese om dem i strategi- og handlingsprogrammet, som ligger i boksen til høyre.

Prosjektperioden varer i 6 år, fra 2009 til 2014.

Areal og transport

Prosjektene under innsatsområdet areal og transport vil gi et bedre bymiljø og bidra til en byutvikling med lavere klimagassutslipp.

[Areal og transport](#) (26.11.2008)

Oppvarming

Energibruk i alle former er nær knyttet til utslipp av klimagasser. Stasjonær energi er et viktig satsingsområde for Bergen, og det er stor fokus på å minske bruk av fossil energi og elektrisitet til oppvarming.

[Oppvarming](#) (26.11.2008)

Forbruk og avfall

Den vestlige verdens økende forbruk har bidratt sterkt til de klimaendringer vi ser i dag. Det er viktig å ha dette i fokus når man skal vurdere tiltak for å redusere klimagassutslippene.

[Forbruk og avfall](#) (26.11.2008)

Klimatilpasning

Bergen er en by nær både hav og fjell med store mengder nedbør. Det er i framtiden forventet flere klimatiske endringer, noe som fører til et havet stiger og vi får mer ekstremnedbør.

[Klimatilpasning](#) (26.11.2008)

Framtidens byer

Bergen har som målsetting å bli en klimanøytral by

[Les rapporten "Framtidens byer" \(pdf - 80 mb\)](#)

Bergen ønsker to become a greenwise gas neutral city

[Read the report "Cities at the future" in English \(pdf - 8 mb\)](#)

Kontakt

Byrådsavd. for klima, miljø og byutvikling

Tlf: 55566275
Faks: 55566330

E-post:
klima.miljo.byutvikling@bergen.kommune.no

Postadresse:
Postboks 7700
5020 BERGEN

Besøksadresse:
Rådhusgaten 10
[Vis i kart](#)

Byråd:
Lisbeth Iversen (HFr)

Kommunalsjef:
Edel Eikeseth

www.bergen.kommune.no/framtidensbyer